

Russel J. Dalton

Ifjúság és politika a választásokon túl

Sylvia a kaliforniai Orange megyében élő idős állampolgár. Komolyan érdeklődik a politika iránt, minden választáson szavaz, miután alaposan megvizsgálta a jelöltek programjait. A választások közötti időszakban sem tétlenkedik. Hétfőn, szerdán és pénteken reggel hat órakor kel, hogy telefonon kifejtse a véleményét a nap kérdéseiről a Fehér Háznak. Kedden és csütörtökön kaliforniai szenátorait vagy a képviselőház, ill. a szenátus pártjainak vezetőit hívja fel telefonon.

Alix Észak-Kaliforniában él. Olyan szempont vesz, amit nem tesztelnek állatokon, és nem hordja olyan divatmárka ruháit, amelyik gyerekmunkásokat alkalmazó gyárakban varratja termékeit. A középiskolában töltött utolsó éve alatt a szudáni népiirtás ellen szervezett tüntetést, aminek során 13 ezer dollárt gyűjtöttek Darfur megsegítésére. Mindez azelőtt történt, hogy egyáltalán szavazati joga lett volna.

Ez a két személy jó példái az amerikai politikai aktivitás eltérő mintáinak. A részvétel többet jelent, mint csupán elmenni szavazni. Ahogyan arról az előző fejezetekben szó esik, a részt vevő közösség az amerikai politika meghatározó jellemzője, és történetileg a politikai rendszer erőssége. Társadalomtudósok szerint a politikai részvétel „a demokratikus elmélet és az Egyesült Államok politikai képletének leglényegibb eleme” (Verba és Nie 1972: 3). A közösségnek a politikai folyamatokba való bevonása nélkül a demokrácia elveszíti mind legitimitását, mind vezérelvét. Az 1970-es és 1960-as években az amerikaiak aktívan részt vettek önkéntes szervezetek munkájában, érdeklődtek a politika iránt, és bevonódtak a közéleti diskurzusokba. A választáson való részvétel a modern korszakban az 1960-as évek elnökválasztásain érte el csúcspontját.

Ezen örökség ellenére sok politikai elemző véli úgy, hogy az állampolgárság és a demokrácia alapjai veszélyben vannak ma Amerikában (Putnam 2000; Stephen et al. 2005; Alan 2006; Wattenberg 2002). Számos írástudó és elemző szerint túl kevesen szavazunk, nem állunk kapcsolatban polgártársainkkal, alacsony a társadalmi tőkénk, és kezdjük elveszíteni a hitünket a kormányzati rendszerben.

Forrás: Youth and Participation Beyond Elections. In *Engaging Youth in Politics. Debating Democracy's Future*. Russel J. Dalton (szerk.). New York, Amsterdam: Idebate Press, 2011. Copyright 2011 © Russel J. Dalton. Hungarian translation 2013 © Replika.

Ráadásul – ahogy a kötet korábbi fejezeteiben ez szerepel – a legtöbb elemző az ifjúságban véli megtalálni ennek a visszaesésnek az okát (Damon 2011; Wattenberg 2011; Parea 2011; Bauerlain 2008). Tom Brokaw-tól Robert Putnamig a legtöbb szerző az egekig magasztatja az idősebb, „kiváló generáció” értékeit, elköteleződését, miközben a fiatalabbakat úgy írják le még a velük szimpatizáló megfigyelők is, mint az „ostoba generáció” vagy a „láthatatlan generáció”. Ezek az elemzők úgy látják a fiatal amerikaiakat, mint akik elhagyják a politikát, amivel erodálják a politikai aktivitást.

Tényleg ennyire szörnyű a helyzet? Abban egyetértünk, hogy az utóbbi fél évszázadban alapvetően megváltozott az amerikai közélet, és ez megváltoztatta a politikai részvétel mintáit és az állampolgárok kapcsolatát a kormányzattal. Ez az esszé azonban azt állítja, hogy a korábbi kutatások rosszul értelmezték a helyzetet, amikor a politikai aktivitásnak csak egy részére koncentráltak, és amikor nem vették figyelembe ezeknek a változásoknak a forrásait. Azok a formái a politikai részvételnek, amelyek nem korlátozódnak a választási, szavazási részvétellel, bővültek az utóbbi időben, különösen a fiatalok körében. Cliff Zukin és munkatársai a fiatalok politikai viselkedését vizsgálták, és arra az eredményre jutottak, hogy nem igazak a fiatalok általános passzivitásáról szóló vélekedések: „Mindenekelőtt fontos kijelenteni, hogy hamisak a fiatalok apatetikusságáról és passzivitásáról szóló leegyszerűsítő vélemények” (Zukin 2006: 189; vö. Inglehart 1997: 307; Dalton 2009). Ez a leírás erősen különbözik attól a romló tendenciától, amit a politikai részvétel szakirodalmában találhatunk.

Sok olyan politikai ügy van, amely képes mozgósítani korunk fiataljait, például a kevésbé szerencsés amerikaiak segítése, az afrikai (és amerikai) szegénységgel szembeni harc, a globális (és amerikai) környezet javítása, valamint saját politikai és gazdasági igényeik artikulálása. Megváltoztak tehát az amerikaiak politizálási szokásai, nem arról van szó, hogy teljesen visszavonultak volna a politizálástól – és ezek a trendek éppen a fiatalok esetében a leginkább szembeűnőek. Ha ebből a szemszögből vesszük szemügyre a kérdést, úgy tűnik, hogy Amerikában annak lehetünk tanúi, ahogyan az állampolgárság és a politikai részvétel természete megváltozik, ami a demokratikus részvétel reneszánszához vezethet – annak általános hanyatlása helyett.

Ebben az írásban először a politikai részvétel mintáinak változásait követjük nyomon, majd azzal foglalkozunk, hogy miben változnak a részvételi minták az egyes generációk tekintetében, ahogyan a fiatalok az alternatív, nem a választói részvételen alapuló politikai formák felé fordulnak. Végül a dolgozatban tárgyalt jelenségek következményeit tárgyaljuk.

Mit tudsz tenni, hogy befolyásold a kormányzatot?

Ahelyett, hogy azzal az általános vélekedéssel kezdenénk, hogy a részvétel a választásokon való szavazás szinonimája, induljunk ki inkább a részvételnek egy állampolgár-központú megközelítéséből. Hogyan gondolnak az emberek a részvételi lehetőségeikre? Ha valaki szeretné befolyásolni a politikát, hogyan fogjon neki? Az ezekre a kérdésekre adott válaszok tükrözik azt, hogy az egyén meglátása szerint mely eszközök lehetnek hatásosak, és mire tartják magukat képesnek.

Ahogy a fejezet elején lévő példák mutatják, az emberek sokféleképpen lehetnek politikailag aktívak, továbbá a jelenlegi politikáról alkotott elképzelésünknek rendelkeznie kell egy

inkluzív (és változtatható) definícióval a politikát illetően. Eltérhet az emberek hozzáállása a politikához a példában említettekhez képest, ezért a közvélemény-kutatók megkérdezték az embereket a részvételi lehetőségeikről:

Tegyük fel, hogy megvizsgál a helyi önkormányzat egy olyan rendelkezést, amit Ön nagyon igazságtalannak vagy károsnak ítél. Mit gondol, mit tehet Ön? Tegyük fel, hogy a Kongresszus egy olyan törvény meghozatalára készül, amit Ön nagyon igazságtalannak vagy károsnak ítél. Mit gondol, mit tehet Ön?

Ezeket a kérdéseket először 1959-ben tették fel, és az amerikaiak többsége úgy vélte, hogy képes befolyásolni a politikát, mindössze 18 százalék gondolta azt, hogy nem tud semmit tenni egy rossz helyi rendelet ellenében, és csak 22 százalék válaszolta azt, hogy tehetetlen egy rossz szövetségi törvénnyel szemben. Amikor ezeket a kérdéseket újra feltették az 1980-as években, azoknak az aránya, akik úgy gondolták, hogy nem tehetnek semmit, stabil maradt a helyi rendelet kapcsán, és csökkent 7 százalékkal a szövetségi politika tekintetében. Ez arra utal, hogy nem csökkent a politikai elköteleződés Amerikában. Véleményünk szerint egy újabb felmérés az erősebb elköteleződésre találna bizonyítékot.

A politikai cselekvési formák bővülése még szembetűnőbb azoknál a kérdéseknél, melyek arra vonatkoznak, hogy az emberek hogyan próbálnak befolyást gyakorolni a kormányzatra. Sokan azt válaszolják, hogy informális csoportokkal működnének együtt, szomszédok vagy barátok segítségét vennék igénybe, különösen igaz ez a helyi szintre, ahol a személyes együttműködés lehetősége nagyobb. Ez az a fajta kollektív cselekvés, ami Tocqueville leírásában szerepel az amerikai részvételről. Bár valamelyest kevesebben adtak ilyen választ 1981-ben, ez még mindig általános kezdeményezési forma maradt.¹

Időközben a politikai részvételnek is új formái jelentek meg. Míg 1959-ben a tüntetést, demonstrációt, petíciót és a tiltakozó politika egyéb példáit a válaszadók mindössze 1 százaléka említette meg, 1981-ben 33 százalék számolt be arról, hogy részt vett valamilyen direkt akcióban a helyi kormányzat, és 16 százalék a szövetségi döntése ellen tiltakozva. A leggyakoribb tiltakozási forma a petíció aláírása, benyújtása volt, de jelentős volt azok száma is, akik a tiltakozást, tüntetést vagy a bojkottot említették meg, mint a politikai befolyásszerzés eszközt.

A lekérdezések közötti időszakban egyre többen lettek azok, akik számára a politika befolyásolása egyenlő a direkt kapcsolatfelvétellel. A két évtized alatt több mint 20 százalékkal nőtt mind a helyi, mind a szövetségi kormányzattal, hatóságokkal való közvetlen megkeresések száma. A közvetlen megkeresés a leggyakoribb politikai cselekvési forma a helyi (55 százalék) és a szövetségi kormányzat (84 százalék) esetében is. Ez a tendencia két egymást erősítő folyamatra mutat rá. Egyrészt az emberek kevésbé hajlandók alávetni magukat az elit akaratának, inkább maguk kívánnak érvényt szerezni érdekeiknek. Másrészt, egyre többen rendelkeznek azokkal az erőforrásokkal és képességekkel, melyek a direkt, egyéni politikai akciókhoz szükségesek, mint amilyen a képviselőknek, hivataloknak címzett levél megírása, vagy azok felkeresése telefonon.

1 A két felmérés teljes körű összehasonlításához lásd: Dalton (2009: 4. fejezet). Enyhe időbeli csökkenés figyelhető meg az informális aktivitás tekintetében, bár ez a nyílt kérdés kódolásával kapcsolatos többértelműségek következménye is lehet. Az individuális kapcsolatfelvétel néhány 1981-es példáját informális csoportok cselekvéseként is értelmezhetjük.

Az érdekvényesítés módszereinek kérdése a választásokon való részvétel jelentőségének változását is érzékelteti. 1959-ben a választáson való részvétel vagy az egy politikai pártnál való önkénteskedés a harmadik leggyakrabban említett eszköz volt az érdekvényesítésre helyi és szövetségi szinten egyaránt. A választásokon és a pártok munkájában való részvétel nem változott a két évtized alatt, de más formák is elterjedtek. A szavazás nagyon fontos, de az állampolgárok már más eszközökhöz fordulnának, ha a kormányzati politikára kívánnának hatással lenni. Ezek az eredmények ugyan nem a legaktuálisabbak. Az e-mail és a fax korában a közvetlen kapcsolatfelvétel az egyén számára még könnyebbé vált (Birnbau 2005), ráadásul a technológiai fejlődésnek hála, új, internet alapú részvételi formák jelentek meg. A tiltakozó kampányok is kibővültek a politikai fogyasztás és az online aktivizmus formáinak beemelésével. A politikai cselekvés határai ma már sokkal szélesebbek, mint voltak pár évtizeddel korábban.

Összegezve az eddigieket, az emberek úgy látják, hogy bővülnek az érdekvényesítési opciók, ráadásul a részvételi repertoár növekedését elsősorban a közvetlen formák – mint a megkeresés és a tiltakozás – elterjedése adja. Ez egy olyan részvételi stílusra utal, ami élesen különbözik az intézményesített és ritka választói részvételtől. Úgy gondoljuk, hogy ezt a trendet igazolná, ha több aktuális adat állna rendelkezésünkre.

A választáson túlmutató politikai részvétel trendjei

Az amerikai polgárok tudatában vannak a politikai cselekvés új formáinak – de valóban ki is használják ezeket a lehetőségeket? Meglepően kevés, a részvételi mintákra vonatkozó, átfogó, idősoros adat áll a rendelkezésünkre.² A legtöbb tudományos igényességgel készített idősoros elemzés a politikai részvételnek csupán egy aspektusát vizsgálja. Még ha egy kérdőívben több, a részvételre vonatkozó kérdés is található, az eltérő szövegezés határt szab az összehasonlíthatóságnak. Következésképpen, nem létezik egy végső forrás az amerikai részvételi mintákat illetően az elmúlt jó néhány évtizedből, így több forrást kell használnunk ahhoz, hogy feltérképezhessük a politikai cselekvés mintáit.

Elemzésünket a lehető legkorábbi időpontra vonatkoztatva kívánjuk elkezdni, még az 1970-es éveket megelőzve, amikor – korábbi kutatások szerint – kezdett általánosan erodálódni a részvétel. A hosszabb időintervallum segítségével jobban láthatóvá válnak a társadalmi változások hosszú távú konzekvenciái az amerikai politikában, ami így elkülöníthető a speciális események és választási kampányok által gerjesztett ár-apály jelenségektől. Mivel ennek a kötetnek az előző része a választási trendekkel foglalkozott, öt olyan részvételi típusra fókuszálunk, amelyek kapcsolódnak az ebben a részben található további fejezetekhez: választási kampányokban való részvétel, közösségi csoportokban való aktivitás, politikusok megkeresése, tiltakozó politikai akciókban való részvétel és internetes politikai aktivizmus.

2 Putnam (2000) és Macedo et al. (2005) a politikai aktivitás széles spektrumának trendjeit mutatják be, ám ezekre a trendekre gyakran kereskedelmi céllal végrehajtott marketingfelmérések adataiból következtettek, melyek minősége kétséges. Más, a participációt vizsgáló felmérések pedig változó időintervallumot vesznek alapul, vagy különböző kifejezésekkel kérdeznak rá a részvételre. Így például Verba és Nie 1967-es felmérésének nem volt világos időbeli vonatkoztatási pontja; az 1990-es kérdőívük viszont az utóbbi 12 hónapra kérdezett rá. A többi kérdőív esetében váltakozóan a fókuszálnak az aktivitásokra, vagy különféle aktivitási formákat szerepeltetnek egy kérdésben. Sem az 1987-es, sem az 1989-es surveyt nem reprodukálták szisztematikusan.

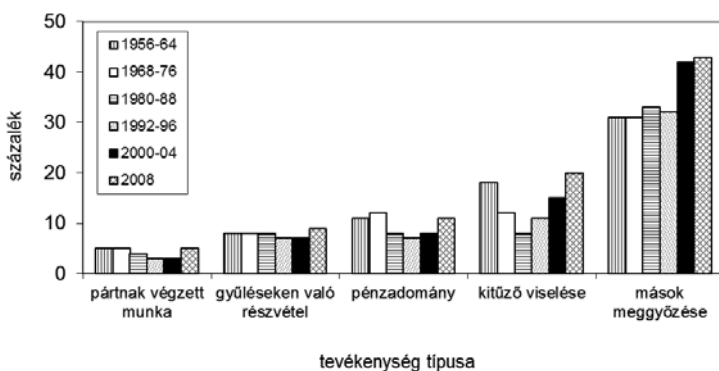
Kampányrészvétel

A választási kampányokban való részvétel egy érdekes tevékenység tud lenni. Az emberek a nemzet jövőjéről vitatkoznak, megtanulják mások meggyőzésének képességét, és egy jó kampányrendezvényen való részvétel akár jobb is lehet, mint egy moziban töltött este. Gondoljunk a 2007–2008-as fiatal iowai önkéntesekre, akiknek ma már mind van egy feltöltött képük a Facebookon Obama elnökkel.

Kevesebb ember aktív rutinszerűen a kampányokban, elsősorban ezért, mert ez a tevékenység több kezdeményezőkézséget, több időt, és vitathatatlanul kifinomultabb politikai véleményalkotást kíván, mint a szavazás aktusa. A kampányban való részvétel nagyobb politikai hatást tud kiváltani, mint a szavazás, részben azért, mert a résztvevő befolyásolni tudja általa mások választói döntését. A kampányban való részvétel a pártok és a jelöltek számára is fontos. A jelöltek rendszerint érzékenyebbek, és jobban figyelnek az önkénteseiktől jövő politikai érdekartikulációra. Több kutató azonban arra hívja fel a figyelmet, hogy a választási kampányokban való részvétel a választási részvétellel hasonlóan csökkenő tendenciát mutat (Putnam 2000: 2. fejezet; Macedo et al. 2005).

Az Amerikai Nemzeti Választási Kutatás (American National Election Study, ANES) rendelkezik a legátfogóbb idősoros adatokkal a választási kampányokban való részvételt illetően (1. ábra). Az ANES a politikai pártnak végzett munkára, pártgyűlésen való megjelenésre, pénzadományra kampányanyag kiállításához, kitűzéséhez, és mások meggyőzésére kérdezett rá. Megfigyelhetőek mozgások a kampányaktivitás tekintetében, jellemző a visszaszorulás az 1990-es években.³ A választási jelvények kitűzése vagy a matricák elhelyezése az autókon az 1950-es és az 1960-as évek elején volt népszerű, de gyanítható, hogy a mostani kampányokban többen küldözgetnek politikai tartalmú e-maileket és demonstrálják politikai elköteleződésüket Facebook-profiljukon, mint ahányan transzparenszeket feszítenek ki a kertjükben. A kampánytevékenység ráadásul nőtt az elmúlt pár választás alkalmával, még a

1. ábra. Az amerikai kampányaktivitás trendjei

Forrás: American National Election Study 1956–2008

3 A kampányfinanszírozásra vonatkozó törvények időközben megváltoztak, ami által megváltozott annak módja, hogy miként adnak pénzt az emberek kampányokra. Az 1. ábra csak azokat ábrázolja, akik a kampány során adományoztak valamely párt vagy jelölt számára. Azonban másféle források áramlanak a politikai akciócsoportok felé.

2008-as történelmi választások előtt. Összességében elmondható, hogy a kampányban való részvételnek voltak hegy- és völgymenetei az elmúlt évtizedek alatt, de az amerikaiaknak még mindig egy jelentős hányada vesz részt a választási kampányokban.

Közösségi aktivitás

Tocqueville szerint a demokrácia forrása az amerikaiak bevonódása közösségeikbe. A közösségi részvételnek sok formája lehetséges. Gyakran magában foglal olyan csoporttevékenységeket, amik társadalmi vagy közösségi problémák megoldását célozzák, melyek az iskolai, infrastrukturális ügyektől a helyi környezet megvédéséig terjedhetnek. Ezeknek a csoportoknak a tevékenységében, mint pl. a szülői munkaközösség vagy a polgárőrségek, ölt testet a demokrácia. Manapság a közösségi aktivitás olyan tevékenységeket is magában foglal, mint a környezetvédelemmel, a nők jogaival vagy a fogyasztóvédelemmel foglalkozó közösségi érdekcsoportokban való önkéntes munka.

A közösségi csoportokban való aktivitásra sokáig úgy tekintettek, mint az amerikai politikai kultúra megkülönböztető jegyére, amit azonban nehéz mérni reprezentatív közvélemény-kutatási adatok nélkül. Számos, a politikai részvétellel foglalkozó kutatás keretében kérdezték meg a válaszadókat arról, hogy működtek-e már együtt másokkal a helyi problémák megoldása érdekében. Ezen kutatások szerint 1967-ben 30 százalék válaszolt igennel, 1984-ben 34 százalék (Verba, Scholzman és Brady 1995: 72). Egy 2004-es kutatás azt mutatta ki, hogy a válaszadók 36 százaléka vett részt valamilyen közösségi projektben a felmérést megelőző öt évben. Hasonló eredményre jutott a World Values Survey felmérése is, miszerint a civil szervezetekben, környezetvédő, nők jogait védő, ill. békemozgalmi csoportokban 1980-ban az amerikaiak 6 százaléka rendelkezett tagsággal. Ez az arány 18 százalék volt 1990-ben, és 33 százalék 1999-ben. Ezek a részvételi, tevékenységi formák állnak talán a legközelebb az amerikai grass-root demokrácia tocqueville-i ideájához, ezért nagy jelentősége van annak, hogy az informális kollektív akció egyre gyakoribb lett Amerikában.

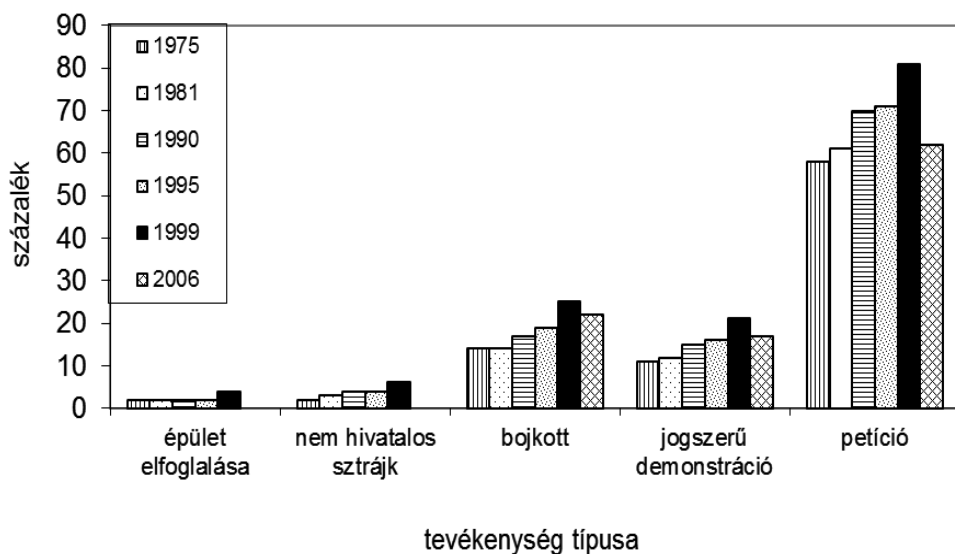
Politikusok megkeresése

A politikusok, kormányzati tisztviselők vagy a média személyes felkeresése egy politikai ügy kapcsán egy újabb részvételi forma. Ennek viszonylag magasak a költségei az egyén szempontjából, hiszen az állampolgárnak azonosítania kell a megcélzott személyt, hivatalt, majd a szakpolitikai preferenciáinak megfelelően kell megfogalmaznia kérdését. Sidney Verba és Norman Nie 1967-ben vizsgálták a részvételt, és megállapították, hogy az állampolgárok ötöde lépett kapcsolatba a helyi vagy a szövetségi kormányzat egy tagjával. Amikor 1987-ben megismételték a felmérést, arra az eredményre jutottak, hogy a megkérdezettek harmadának volt személyes kapcsolata politikusokkal mindkét szinten (Verba, Scholzman és Brady 1995: 72). Más kutatási eredmények is azt mutatják, hogy egyre többen használják az egyéni részvételnek ezt a formáját, ami lehetővé teszi az ügy, az időzítés, a kommunikációs eszközök és a szakpolitikai döntéshozóknak címzett üzenet megválasztását (Dalton 2013: 3. fejezet). Egy évszázaddal korábban a választók tömegestül vonultak a szavazóhelyiségekhez, szavazócéduláikat a fejük felett tartva, és aszerint szavaztak, amit a szavazókerületi illetékes vagy a szakszervezeti vezető mondott nekik. Manapság otthonuk melegében ülve írnak választott képviselőiknek a helyi és szövetségi politikai ügyekről.

A tiltakozás szintén az egyik politikai részvételi forma. A tiltakozás nem csak bővíti a politikai részvételi repertoárt, de egy olyan cselekvési stílust is képvisel, ami erősen különbözik a választási politikától. A tiltakozás speciális ügyekre vagy szakpolitikai célokra koncentrál – a bálnák megmentésétől a helyi rendeletekkel szembeni fellépésig –, és alkalmas valódi politikai erővel bíró, magas szintű politikai információ továbbítására. A választás vagy a kampányban való részvétel ritkán fókuszál egy kérdésre, mert a pártok ügyek egész halmazát képviselik. A hatékony és fenntartható tiltakozás olyan képességeket kíván meg, mint a kezdeményezőkézség, politikai jártasság, másokkal való kooperáció. A tiltakozó politika szószólói szerint az állampolgárok sikeresen növelhetik politikai befolyásukat a direkt politikai akciók segítségével. Habár a tiltakozás és más hasonló formák a demokratikus politika részei, a részvétellel foglalkozó korai munkák nem vizsgálták ezeket a formákat. Példának okáért az 1967-es Verba és Nie részvételi felmérésben nem szerepelt a tiltakozó politikai részvételre vonatkozó kérdés, holott az amerikai politikatörténet legturbulensebb időszakának közepén készült. Az 1987-es felmérés szerint a válaszadók 6 százaléka vett részt demonstráción, tiltakozáson vagy bojkotton a megelőző két évben (Verba, Schlozman és Brady: 72). Több mint egy évtizeddel később (2004) 7 százalék mondta, hogy részt vett tiltakozáson a megelőző öt évben.

Egy másik felmérés a különböző típusú tiltakozó akciókban való részvételt vizsgálta (2. ábra) (Inglehart 1989). Az 1970-es évek közepén az amerikaiaknak mintegy fele mondta azt, hogy írt alá petíciót, ma a népesség háromnegyede. A demonstrációkon, bojkottokon és nem hivatalos sztrájkokon való részvétel durván megkétszereződött ebben az időszakban.

2. ábra. Az amerikai tiltakozási tevékenység trendjei

Forrás: 1975 Political Action Study and World Values Survey, 1981–2006

Megjegyzés: Az épület elfoglalásával és a nem hivatalos sztrájkra vonatkozó kérdéseket nem tették fel 2006-ban.

Ezekben a kutatásokban túlzóak lehetnek a tiltakozásokkal kapcsolatos adatok, hiszen a kérdések arra irányulnak, hogy a válaszadók részt vettek-e valaha ilyen eseményeken, és nem egy adott időszakban gyakorolt részvételre kérdezik rá. Mindenesetre, ha ki tudnánk szélesíteni az adatfelvételi időszakot a csendesebb 1950-es és a korai 1960-as évekig, a tiltakozó tevékenység növekedése kétséget kizáróan látványos lenne. A tiltakozás olyan köznapi lett, hogy ma már a konvencionális politika más eszközökkel való folytatásának számít.

Ha kiszélesítjük a tiltakozás definícióját a politikai fogyasztással, a tiltakozó politika jelentőségének megnövekedése még meggyőzőbb (Micheletti és Stolle 2011; vö. Stolle, Hooghe és Micheletti 2005). A politikai fogyasztás – egy terméknek politikai okokból való megvásárlása vagy bojkottja – egy egyre inkább elterjedt politikai tevékenységnek számít a legtöbb kortárs demokratikus politikai rendszerben, aminek a vizsgálata azonban hiányzik a kutatásokból. A 2005-ös CDACS-kutatás⁴ szerint az amerikaiak ötöde bojkottált vagy vásárolt meg egy terméket politikai vagy etikai okokból a felmérést megelőző 12 hónapban. A politikai fogyasztás a politika és a gazdaság határmezsgyéjén található, de sikeres eszköznek bizonyult politikai változás elérésére az olyan területeken, mint a harmadik világ munkakörülményei, az állati jogok kérdése, de ide tartozik a méltányos kereskedelemből származó kávé fogyasztása a sarki kávézóban.

A stabil demokráciákban tehát az emberek bizonyos módon részt vesznek valamilyen tiltakozó akcióban, még ha csak egy petíció aláírásával is. Az erősebb tiltakozó cselekményekben való részvétel – mint egy jogszerű demonstráción való részvétel vagy egy bojkotthoz való csatlakozás – vetekszik a kampányban való részvétel szintjével.

Digitális aktivizmus

Az internet új módokat kínál az állampolgároknak a hagyományos politikai tevékenység gyakorlására: hogy másokkal kapcsolatba lehessen lépni, információt lehessen gyűjteni és megosztani, és hogy befolyásolni lehessen a politikai folyamatokat. Az emberek például hajlandóbbak egy e-mailt írni választott képviselőiknek vagy a sajtónak, mint egy hagyományos levelet feladni az Egyesült Államok postahivatalán keresztül. Míg az 1990-es évek elején ismeretlenek voltak a honlapok, ma már a demokratikus politizálás alapvető és folyamatosan bővülő eszközének számítanak. Politikai csoportok, pártok és érdekcsoportok használják az internetet arra, hogy információt osszanak meg. A 2005-ös CDACS-felmérés szerint az amerikaiak 17 százaléka látogatott meg honlapot a megelőző egy évben azért, hogy politikailag releváns információhoz juthasson. A blogoszféra is egy új forrása a politikai információknak, ami potenciálisan alkalmassá teszi az egyéneket, hogy versenyre keljenek a fősodró médiával. Az internet még arra is használható, hogy olyan politikai aktivizmusnak adjon teret, amely elektronikusan folyik, mint pl. az online petíció vagy a kibertüntetés. Még az internetes szavazásra is vannak kísérletek (Alvarez és Hall 2004).

Az internet ráadásul olyan új politikai lehetőségeket teremt, melyek nem léteztek korábban. A 2004-es demokrata előválasztási kampány során a Moveon.org segítségével tudtak egymással kapcsolatba lépni a hasonlóan gondolkodók. Az Obama-kampány ezt egy egészen más

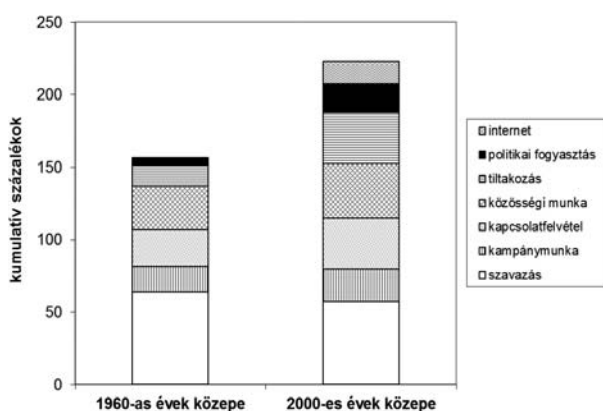
⁴ Lásd a „The Citizens, Involvement and Democracy” című felmérést, Center for Democracy and Civil Society (CDACS) <http://www.uscidsurvey.org/>.

szintre emelte 2008-ban. Akkor a honlapjuk a kampánnyal kapcsolatos információk elsődleges forrásává vált és az adományok gyűjtésének hatékony eszköze lett. A választópolgárok pedig akár a saját közösségi profiljukon (MyBo) keresztül is kapcsolatba léphettek Obama többi támogatójával. Az internetben rejlő lehetőségeket az olyan alkalmazások is jól illusztrálják, mint a MySpace, a Facebook és más közösségi oldalak, ahol az emberek kommunikálhatnak és csatlakozhatnak olyan csoportokhoz, amelyek tükrözik értékválasztásukat. Az utóbbi időben több tanulmány is regisztrálta a növekvő politikai aktivitást az interneten. A 2005-ös CDACS-felmérés szerint az amerikaiak 17 százaléka keresett fel politikai honlapot az elmúlt évben, 13 százalékuk továbbított politikai tartalmú e-mailt és 7 százalékuk vett részt valamilyen politikai tevékenységben az internet segítségével. Magasabb volt az internetes tevékenységeket folytatók aránya azokénál, akik pénzt adományoztak egy politikai csoportnak, önkéntes munkát vállaltak egy pártnál vagy jelölnél, vagy kampányanyagot helyeztek el, tettek láthatóvá. A 2008-as Pew Internet Survey arra az eredményre jutott, hogy jelentős kisebbség folytatott online politikai tevékenységet (mint pl. e-petíció aláírása vagy politikai tartalmú e-mailek továbbítása), használt közösségi internetes oldalakat, alkalmazásokat valamilyen típusú társadalmi, politikai részvétel céljából és tett politikai tartalmú kijelentéseket az interneten (Smith és Schlozman 2009). A számok még mindig alacsonyok, és a használatuk még mindig növekszik, de az internet a politikai aktivitás bevett eszközévé vált, főleg a fiatalok számára.

Részvétel egykor és ma

Ma már egyértelmű, hogy az amerikaiak számára elérhetőek a növekvő számú participációs formák és lehetőségek. Ezeknek a mintáknak az intézményesedésével a politikai folyamatok úgy változtak meg, hogy alkalmazkodni tudjanak egy olyan közülethez, amelyben nagyobb szerepet játszik a közvetlen részvétel. Új módszerek állnak a rendelkezésére, hogy bevonják a döntéshozatalba az állampolgárokat, akiknek nagy része ki is használja ezeket a lehetőségeket. A 2008-as Pew Internet Survey szerint az amerikaiak kétharmada részt vett valamilyen politikai tevékenységben a választáson való részvételen kívül (Smith és Schlozman 2009: 16).

3. ábra. Becsült változása a kumulatív részvételnek

Forrás: a szerző számítása

Sajnálatos módon nincs egy adott felmérés vagy bármilyen egyéb forrás, ami ezeket a változásokat dokumentálná a politikai részvétel tükrében. Mégis lehetséges olyan sokatmondó bizonyítékokat találni a fent idézett kutatásokból, amelyek illusztrálják, hogyan változott a politikai részvétel egy adott időben. A 3. ábra első oszlopa mutatja a Verba–Nie-szerzőpáros és mások által is az 1960-as években leírt klasszikus részvételi formákat, amikor a politikai aktivitás elérte modern csúcspontját. A népességnek körülbelül háromötöde vett részt az elnökválasztáson az 1960-as években, ötödük volt aktív az elnöki kampánymunka során, negyedük lépett kapcsolatba politikai tisztségviselőkkel, és harmaduk volt aktív a helyi közéletben. Ez volt a participatív Amerika idillikus képe.

Négy évtizeddel később a helyzet megváltozott. Az elnökválasztásokon való részvétel pár százalékponttal visszaesett, s ez táptalajt adott a politikailag passzív állampolgárokról szóló aggodalmaknak. De a legmegbízhatóbb rendelkezésre álló források szerint más részvételi formák tekintetében stagnálást vagy bővülést lehet kimutatni, továbbá új formák jelentek meg a politikai részvételi repertoárban. A választási kampányokban aktív polgárok száma nem változott az American National Election Studies szerint, számos tanulmány ugyanakkor kimutatta, hogy nőtt a politikai tisztségviselők különböző ügyekben való megkeresése, ahogy a helyi közéleti aktivitás is. A politikai tiltakozások száma ráadásul drámaian megnőtt. Egy szokatlan és ritka cselekvési forma átalakult, és immár a normális politika folytatása más eszközökkel. Egy tipikus évben az amerikaiaknak csaknem harmada ír alá petíciót, vesz részt demonstráción vagy más tiltakozó eseményen. A politikai fogyasztás és az internetes aktivizmus révén ráadásul bővült a politikai cselekvés napirendje. Ezekben a formákban az amerikaiak 15–20 százaléka vesz részt.

Ezek azonban inkább szuggesztív becslések, mintsem idősoros lekérdezéseken alapuló precíz számítások, de a tendenciákat világosan jelzik. Amerikában a politikai részvétel kiszélesedett a vizsgált időszak alatt. Az amerikai népesség teljes politikai aktivitása harmadával nőtt az 1960-as évekhez képest. Ugyanennyire fontos, hogy a politikai cselekvés mintázatai is szignifikánsan változtak.

Ifjúság és a részvétel változó mintái

A részvételi minták változása komplex jelenség, amiben sok tényező játszik szerepet. Részen az állampolgárok politikai kompetenciáinak és erőforrásainak növekedését, erősödését tükrözi, ahogy az iskolai végzettség szintje emelkedett, és bővült a politikai információhoz való hozzáférés lehetősége. Részen az olyan technológiai változásokat tükrözi, mint a televízió elsődleges információs eszközként való elterjedése, másrészt az internet megjelenése. Mindkét technológiának voltak negatív és pozitív hatásai a politikai diskurzusra. Az önkifejezés értékének fontosabbá válása is részvételre ösztönözte a polgárokat az olyan tevékenységekben, melyek állampolgári kezdeményezésre jöttek létre, közvetlenül kapcsolódnak a kormányzati politikához és szakpolitikai tartalmúak (Dalton 2009; Inglehart 1997). Röviden: a változó kompetenciák és normák arra ösztönzik az amerikaiakat, hogy magabiztosan, a lefektetett célok alapján kapcsolódjanak be a politikába.

Az életkor egy másik olyan tényező, ami a részvétel mintáinak fontos jellemzője. Mióta létezik közvélemény-kutatás, a kutatások rendre kimutatták, hogy a fiatalok kevésbé érdeklődnek a politika iránt, kevésbé hajlandóak elmenni szavazni. A politikai elköteleződés ugyanis

akkor növekszik meg, amikor az egyes emberek családot alapítanak, elkezdődik a karrierjük és integrálódnak a helyi társadalomba (lásd az első fejezetet ebben a kötetben).

Az ilyen életkori sajátosságok alapján, és elsősorban annak tükrében, hogy a választási részvétel még a fiatalok különböző generációi között is csökkent, a kutatók azt a következtetést vonták le, hogy a fiatalok egyre jobban lemorzsolódnak a politikából. Az ifjúság passzivitásával és a demokráciára leselkedő veszélyekkel kapcsolatban kemény állításokat szoktak megfogalmazni, ahogyan erre ennek a kötetnek több fejezetében is reflektálnak.

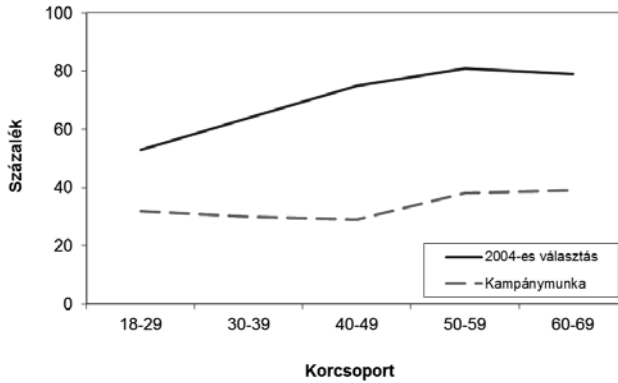
A politikai részvételben megmutatkozó korosztályi különbségeknek létezik egy generációs aspektusa is. A generációk a hordozói a változó tapasztalatoknak és társadalmi feltételeknek. A fiatalabb amerikaiak magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, mint nagyszüleik, és nagyobb valószínűséggel képviselnek az önkifejezéshez kapcsolódó értékeket, melyek nagyobb kihívást jelentő akcióformák használatához vezetnek. A generációk eltérő politikai körülmények és normák között szocializálódtak. A fiatalabb generációk kritikusabbak a politikai pártokkal és a megválasztott képviselőkkel szemben, és így kevésbé vonzó számukra a hagyományos pártpolitika. Az alternatív, nem pártpolitikai részvétel ebből kifolyólag jobban érdekli a fiatalokat. Másrészt, a kutatások rendre megállapítják, hogy a pártpolitika az idősebb amerikaiak felségterülete maradt.

Kissé bonyolítja a képet, hogy a részvételi minták a korosztályok között az életciklus- és a generációs hatások kombinációját tükrözik. Amikor az életciklus- és a generációs hatások erősödnek – mint a szavazásnál vagy egy politikai párthoz való tartozásnál –, az idősebb amerikaiak körében nagyobb a részvétel. Máskor azonban a generációs váltás a fiataloknál a nem pártpolitikai típusú részvétel irányában olyan erős lehet, hogy csökkentheti, vagy egyenesen vissza is fordíthatja az életciklushoz kapcsolódó mintákat. A fiatalok politikai passzivitásához kapcsolódó, elsősorban a választási részvételen alapuló általánosítások helyett érdekesebb lenne összehasonlítani a részvételi mintákat a politikai cselekvés összes formájának tekintetbevételével.

Az itt található összehasonlítás a 2005-ös CDACS-felmérésen alapszik, ami a legtöbb részvételre vonatkozó elemet tartalmazó, az egész országra kiterjedő reprezentatív felmérés.⁵ Az összehasonlítás alapja a különböző generációk választási részvétele. A 4. ábra öt korosztály tekintetében mutatja a választási részvételt és a politikai pártokban végzett aktivitást, kezdve a 30 év alattiakkal. Az ábra felső sávja a fiatalok körében tapasztalható alacsonyabb választási részvételt mutatja, ami a magasabb életkorral együtt fokozatosan nő. A felmérés szerint 26 százalékpontos különbség van a 18–29 évesek és a 60-as éveikben lévők között. Hasonló, kissé növekvő trendet mutat a kampányaktivitás – egy jelöltnek végzett munka, kitűző vagy matrica hordása vagy pénz adományozása. Ezek a korhoz köthető különbségek a fiatalok alacsonyabb választási részvételének általános mintáit tükrözik. Más kutatások azt is kimutatták, hogy a választási részvételhez köthető életkorbeli különbségek növekedtek az idő előrehaladtával, azaz többről van szó, mint pusztán az egyéni életciklus determináló erejéről.

5 A 4–6. ábrák trendjeit nagy mértékben replikálni tudtuk a 2004-es General Social Survey adatainak elemzése alapján, bár a GSS esetében rövidebb volt a participációs formák listája (vö. Dalton 2009: 4. fejezet; további információk a CDACS-felmérésről az előző lábjegyzetben).

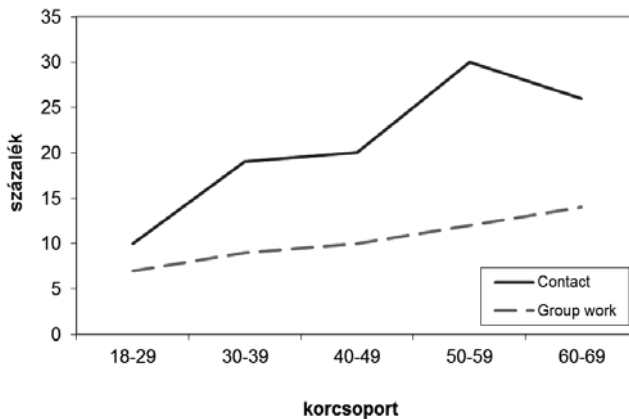
4. ábra. Korosztályi különbségek a választói aktivitásban

Forrás: CDACS Survey, 2005

A választási részvételen túl a leggyakoribb politikai cselekvési forma a politikai tisztségviselők felkeresése és a közösségben végzett munka egy politikai vonatkozású ügy kapcsán. Az 5. ábra mutatja, hogy ezen tevékenységek közül mindkettő általánosabb az idősebb amerikaiak között, egy olyan mintáról van tehát szó, ami az életkor előrehaladtával következetesen növekszik. Martin Wattenberg három, különböző időpontokban (1967–1987–2002) végzett lekérdezés segítségével hasonlította össze a helyi közösségekben való részvételt, és arra a következtetésre jutott, hogy minden korcsoport körülbelül azonos mértékben lett aktívabb politikai értelemben, a fiatalok esetében azonban 1967 és 2004 között nem volt észlelhető jelentékeny változás (Wattenberg 2007: epilógus, 8.3 és 8.4a táblázat).

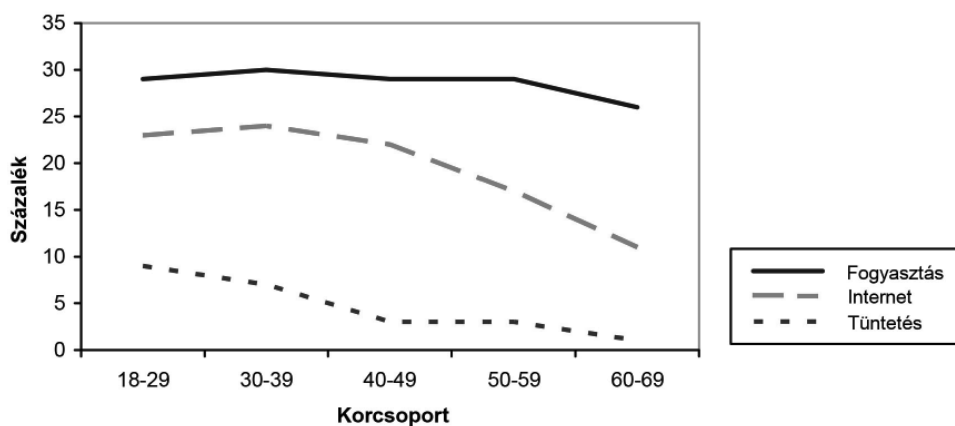
5. ábra. Közösségi kapcsolatfelvétel és közösségben végzett politikai tevékenység életkor szerint

Forrás: CDACS Survey, 2005

A 6. ábra a nagyobb konfliktuspotenciállal és erősebb elitellenes hangsúllyal rendelkező részvételi lehetőségeket mutatja. Az ábra alsó vonala azoknak az arányát mutatja, akik részt vettek legális vagy illegális tüntetésen a megelőző évben. Míg ez egy meglehetősen ritka tevékenység éves szinten, mégis többszörösen gyakoribb a fiatalabb, mint az idősebb korosztály körében. Arra is van bizonyíték, hogy ez a korosztályi eltérés generációs változásokat tükröz, azaz a mai fiatal amerikaiak hajlandóbbak ezekhez az eszközökhöz folyamodni, mint azt szüleik tették volna (Wattenberg 2007: epilógus, 8.6b táblázat). A középső vonal azok arányára vonatkozik, akik használták az internetet a három alábbi mód egyikén: politikai weboldal látogatása, politikai üzenet továbbítása vagy internet alapú politikai tevékenységben való részvétel. Ebben az esetben a legszembetűnőbb a különbség a fiatalabb és az idősebb korosztályok között. A felső vonal mutatja az egyes korosztályok tekintetében azokat, akik bojkottáltak már valamilyen árut, vagy politikai, ill. etikai okok miatt döntöttek egy termék megvétele mellett az elmúlt egy évben. Ez a tevékenység némileg gyakoribb a két fiatalabb korosztályban.

6. ábra. Szokatlan cselekvési formák korcsoportok szerint

Forrás: CDACS Survey, 2005

Az egyes cselekvési formák közötti korosztályi különbségek tehát nem arra utalnak, hogy a fiatalok politikai részvétele világos csökkenő tendenciát mutatna, hanem azt jelzi, hogy a társadalmi, politikai változások hatására az is átalakult, ahogyan a fiatalok kapcsolatba lépnek a politikával. Kevesebb fiatal megy el szavazni, de nagyobb eséllyel vállalnak önkéntes munkát, tiltakoznak vagy kezdenek el politizálni az interneten. Ezeket a formákat gyakran nem vették figyelembe a politikai részvétel hagyományos formáiról szóló tanulmányokban, ráadásul a harminc alattiak körében is felfedezhetőek különbségek. A magasabban képzett és nagyobb állampolgári öntudattal rendelkező fiatalok esetében magasabb a tiltakozásokon, politikai fogyasztáson, az interneten és még a hagyományos formákon keresztüli részvétel is. A társadalmi változások tehát különbözően érintik a fiatalokat politikai képességeik és az elsajátított normák alapján.

Több amerikai politikai szakértő is kifejtette azon aggodalmát, hogy az amerikaiak egyre jobban eltávolodnak a politikától, ami az amerikai demokrácia alapjait veszélyezteti. John Hibbing és Elisabeth Theiss-Morse szerint az amerikaiak politikailag passzívvá váltak, és ezen nem is kívánnak változtatni: „Az utolsó dolog, amit az emberek szeretnének, hogy több részvételük legyen a politikai ügyekben: Nem akarnak saját maguk politikai döntéseket hozni, nem akarnak hozzájárulni ahhoz a munkához, amit azok végeznek, akik meghozzák ezeket a döntéseket, és leginkább nem is akarnak tudni a döntéshozatali folyamat részleteiről” (Hibbing és Theiss-Morse 2002: 1–2). Ezzel a témával ennek a könyvnek több fejezete is behatóan foglalkozik.

Ebben a fejezetben amellet érveltünk, hogy az amerikai politikai valóság élesen eltér attól, amit a közvélekedés sugall. A kongresszus néhány tagja arról panaszkodik, hogy jóval kevesebb inputot kapnak a választóitól, mint korábban. A kormányzati tisztviselők olyan lobbistákkal dolgoznának együtt, akik képesek megtörni a mindennapi rutint. Ők az állampolgárokat, lobbiszervezeteket, érdekcsoportokat a társadalmi, politikai aktivitás egyre növekvő hálózatának részeként látják, ami Washingtonban az elmúlt generáció alatt fejlődött ki. Röviden: a jó hír az, hogy... a rossz hír téves volt. Amerika egy részvételi társadalom marad.

A választási részvétel csökkent, de ez nem jellemző az összes politikai tevékenységre. Az akciórepertoár kibővült, és az emberek magasabb elköteleződést mutatnak több részvételi formán keresztül. A választási kampányokban való részvétel most is általános. Egyre gyakoribb, hogy az emberek informális csoportokban tevékenykednek helyi közösségeikben annak érdekében, hogy a lokális problémákra választ találjanak. Többen veszik a fáradságot, hogy közvetlenül keressék meg választott képviselőjüket vagy más állami hivatalnokot. A politikai akciórepertoár manapság magában foglal különböző tiltakozó formákat is. Ha ehhez hozzávesszük a politikai fogyasztást és az internetes aktivizmust, az akcióformák még változatosabbak.

Vizsgálódásunk során négy megállapításra jutottunk. Egyrészt a választási részvétel önmagában elégtelen indikátora a politikai részvételnek. A legkönnyebben hozzáférhető statisztikai adat, helyi és szövetségi szinten is, ráadásul különböző idősoros. A demokrácia azonban több a választásoknál. Egyéb, nem a szavazáson alapuló, egyéni vagy közvetlen politikai cselekvési formák jelentősége és számossága növekedett meg az idők során. A politikai passzivitás helyett a politikai cselekvés repertoárja szélesedett ki.

A politika részvételben bekövetkezett változások hasonlóak a médiában tapasztalhatókhoz. Az egy generációval korábbihoz viszonyítva az amerikaiak sokkal több információt fogyasztanak a politikáról, társadalomról és más témákról, és teszik mindezt a média szélesebb választékából, melyek közül néhány egy generációval ezelőtt nem is létezett. Ha valaki csupán a fő tévéadók hírműsoraikat venné figyelembe, akkor csökkenő nézettséget mutatna a statisztika. Az ABC, CBS és az NBC nézettsége nem azért csökken, mert az emberek ritkábban néznek televíziót – valójában naponta több órát, mint korábban –, hanem azért, mert manapság alternatív csatornák állnak a rendelkezésükre. Hasonló a helyzet a részvétellel: az emberek aktívabbak több, változatos formán keresztül.

Kétségtelen, hogy nem szabad lebecsülni a csökkenő választási részvétel jelentőségét. A választások fontosságát az adja, hogy általa kerül kiválasztásra a politikai elit, a demokrácia legitimációs forrása. Ha a fiatal (és idősebb) amerikaiak nagy számban maradnak távol

a választástól, az csökkenti a képviselőtüket a politikai folyamatban (és megváltoztathatja a választás kimenetelét is). Nem egészséges a demokrácia szempontjából, ha a polgárok fele, vagy még annál is többen tudatosan távol maradnak az állami hivatalnokok megválasztásától. Ez különösen problémás abban az esetben, ha a választott kormány nem reprezentálja az összes állampolgárt, és olyan döntéseket hoz, amelyeket nem támogat az amerikaiak többsége. Példának okáért nem véletlen a választási részvételi tendenciák tükrében az, hogy a kormány előszeretettel növeli az idősök támogatására fordított forrásokat, míg a fiatalok arányában kevesebb támogatást kapnak. Ennek felismerése ösztönözte azokat az erőfeszítéseket, amelyek a fiatalok választási részvételét kívánják ösztönözni.⁶ A részvételt érintő kezdeményezések célja nem lehet csupán annyi, hogy a fiatalok úgy szavazzanak, mint nagyszüleik, és érezzék azt kötelességüknek, de azt is meg kell mutatniuk, hogyan lehet valódi politikai befolyásra szert tenni a szavazás, valamint az új participációs formák révén.

Másodszor, a politikai cselekvés változó mintái az amerikai emberek kompetenciáinak és a politikai normáknak a változását tükrözik. Ahogyan a választók képességei és erőforrásai növekednek, úgy változik a részvétel számtana is. A választáson való megjelenés egy viszonylag egyszerű politikai aktus, és gyakran társadalmi vagy politikai csoportok mozgósításának eredménye. Manapság többen tudnak részt venni nagyobb költségekkel járó politikai akciókban, mint az individualizált és a direkt részvétel. Egy levél írása egy állami tisztviselőnek jóval valószínűtlenebb, ha a népesség háromötödének iskolai végzettsége alacsonyabb az érettségénél (az 1952-es választónépesség), mint akkor, amikor háromötöde részesült valamilyen felsőfokú oktatásban (a 2008-as választónépesség). Másrészt a részvételi mintákat a jó állampolgárról alkotott elképzelés megváltozása is befolyásolja. Az emberek olyan formákon keresztül kívánnak aktívak lenni, melyek több beleszólást és befolyást biztosítanak a politikában, közéletben. Sok állampolgár azért vesz részt a választásokon továbbra is, mert azoknak kitüntetett szerepük van a demokratikus folyamatban. Mindazonáltal a részvételi repertoár több direkt és individualizált formát tartalmaz.

Harmadszor, a részvételi formák egyvelegének változása hatással van az állampolgárok által gyakorolt politikai befolyásra. Verba és Nie szerint a választás egy olyan folyamat, ami magas feszültséggel jár, ugyanis az állami hivatalnokokat választják meg, de a szakpolitikákat illetően kevés információ áll rendelkezésre, így korlátozott azok befolyásolásának lehetősége, hiszen a választás során különböző ügyek garmadája merül fel (Verba és Nie 1972: 52). Ebből kifolyólag az a ritkán megadatott lehetőség, hogy egy „előrecsomagolt” pártra leadhassuk a szavazatunkat, a politikai befolyás érvényesítésének korlátozott eszköze. Ezzel szemben a közvetlen politikai akció lehetővé teszi az állampolgároknak, hogy saját szakpolitikai érdekeikre koncentrálhassanak, maguk válasszák ki a döntéshozók befolyásolásának eszközét és annak időzítését. A téma lehet olyan tág, mint a nukleáris leszerelés, vagy éppenséggel olyan szűk, mint a helyi iskolával kapcsolatos kérdések – az állampolgárok döntenek, nem az elíttek. A részvétel keretei fölötti uralom azt jelenti, hogy az emberek több információt közvetíthetnek a döntéshozók felé és több politikai nyomást is gyakorolhatnak rájuk, mint a választási kampányok alatt. Ezeknek az új formáknak tehát megvan az a potenciáljuk, hogy növeljék a demokratikus befolyásolás számosságát és eszközét.

Végül, a demokratikus reformokról szóló közéleti diskurzusok egy olyan állapotot kívánnak visszahozni, amikor a választások és az azokhoz kapcsolódó kampányok közpon-

6 Az ifjúság alacsonyabb részvétele implikációina tárgyalásához lásd az előző szekció fejezetét.

ti helyet foglaltak el a politikában. Azonban az állampolgári részvétel változásával inkább a demokratikus intézményeknek kellene adaptálódniuk. Az elmúlt negyed évszázad alatt megreformálták a kampányokat, döntéshozó és bíraskodó testületeket a hozzáférés, az átláthatóság és az elszámoltathatóság érdekében (Cain, Dalton és Scarrow 2003). Ráadásul az ebben a fejezetben bemutatott új részvételi formák mellett is egyre bővül a demokratikus részvétel eszköztára (Smith 2009). Egyre több város ad teret a helyi polgárokból álló testületeknek a városi költségvetéstől a városfejlesztésen át az oktatási ügyekig terjedő kérdések megvitatására. Az e-demokrácia új lehetőséget biztosít a politikai vitára és döntéshozatalra. A deliberatív gyűlések is az állampolgári részvétel új eszközei. Ha ezeket a fejezetben tárgyalt változásokkal együtt vesszük szemügyre, világossá válik, hogy Amerikában az állampolgári részvétel legnagyobb szabású bővülését éljük meg a korai 1900-as évek populista mozgalma óta. A demokrácia hanyatlása helyett annak bővülésének lehetünk kortársai, amennyiben szembenézünk azzal a kihívással, amit az állampolgárság tartalmának változása támaszt, és képesek vagyunk arra pozitív választ adni.

Fordította Mikecz Dániel

Hivatkozott irodalom

- Alvarez, Michael és Thad Hall (2004): *Point, Click and Vote. The Future of Internet Voting*. Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Bauerlain, Mark (2008): *The Dumbest Generation. How the Digital Age Stupefies Young Americans and Jeopardizes Our Future*. New York: Penguin.
- Birnbaum, Jeffrey (2005): On Capitol Hill, the inboxes are overflowing. *Washington Post* (2005. 07. 11.): D01.
- Cain, Bruce, Russell Dalton és Susan Scarrow (szerk.) (2003): *Democracy Transformed? Expanding Political Access in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
- Dalton, Russell (2009): *The Good Citizen. How a Younger Generation is Transforming American Politics*. (Átdolgozott kiadás.) Washington, DC: CQ Press.
- Damon, William (2011): To Not Fade Away. Restoring Civil Identity Among the Young. In *Engaging Youth in Politics. Debating Democracy's Future*. Russel J. Dalton (szerk.). New York, Amsterdam: Idebate Press, 16–36.
- Inglehart, Ronald (1990): *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton: Princeton University Press.
- Inglehart, Ronald (1997): *Modernization and Post-modernization*. Princeton: Princeton University Press.
- Macedo, Stephen et al. (2005): *Democracy at Risk. How Political Choices Undermine Citizen Participation, and What We Can Do About It*. Washington, DC: Brookings Institution Press.
- Micheletti, Michele és Dietlind Stolle (2011): The Market as an Arena for Transnational Politics. In *Engaging Youth in Politics. Debating Democracy's Future*. Russel J. Dalton (szerk.). New York, Amsterdam: Idebate Press, 161–170.
- Perea, Eva Anduiza (2011): Assessing Youth Turnout in Europe. In *Engaging Youth in Politics. Debating Democracy's Future*. Russel J. Dalton (szerk.). New York, Amsterdam: Idebate Press, 83–95.
- Putnam, Robert (2000): *Bowling Alone. The Collapse and Renewal of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Smith, Aaron, Kay Schlozman, Sidney Verba és Henry Brady (2009): The Internet and Civic Engagement. *Pew Internet & American Life Project*. Interneten: www.pewinternet.org/Reports/2009/15--The-Internet-and-Civic-Engagement.aspx
- Stolle, Dietlind, Marc Hooghe és Michele Micheletti (2005): Politics in the supermarket. Political consumerism as a form of political participation. *International Political Science Review* 26(3): 245–270.
- Verba, Sidney és Norman Nie (1972): *Participation in America*. New York: Harper and Row.

- Verba, Sidney, Kay Schlozman és Henry Brady (1995): *Voice and Equality. Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge: Harvard University Press.
- Wattenberg, Martin (2002): *Where Have All the Voters Gone?* Cambridge: Harvard University Press.
- Wattenberg, Martin (2007): *Is Voting for Young People?* New York: Pearson, Longman.
- Wattenberg, Martin (2011): Electoral Turnout. The New Generation Gap. In *Engaging Youth in Politics. Debating Democracy's Future*. Russel J. Dalton (szerk.). New York, Amsterdam: Idebate Press, 68–82.
- Wolfe, Alan (2006): *Does American Democracy Still Work?* New Haven: Yale University Press.
- Zukin, Cliff Scott Keeter, Moly Andolina, Krista Jenkins és Michael X. Delli Carpini (2006): *A New Engagement? Political Participation, Civic Life, and the Changing American Citizen*. New York: Oxford University Press.